

ЧАРДАК НИ НА НЕБУ НИ НА ЗЕМЉИ

Био један цар, па имао три сина и једну кћер, коју је у кафезу хранио и чувао као очи у глави. Кад ђевојка одрасте, једно вече замоли се оцу своме да јој допусти да изиђе са браћом мало пред двор у шетњу, и отац јој допусти. Али тек што изиђе пред двор, у један мах долети из неба змај, шчепа ђевојку између браће и однесе је у облаке. Браћа отрче брже-боље к оцу и кажу му шта је било, и реку да би они ради своју сестру потражити. Отац им допусти да иду да је траже, и да им свакоме по коња и остало што треба за пут, и тако они отиду.

По дугоме путовању наиђу на један чардак, који нити је на небу ни на земљи. Дошавши онђе, помисле да неће у ономе чардаку бити њихова сестра, па се одмах стану договарати како би се у њ попели, и последије дугога промишљавања и договора, договоре се да један од њих свога коња закоље, и од коже коњске да окроје опуту, па притврдивши један крај од ње за стријелу, да пуне одоздо стријелу из лука да се добро за чардак прихвати, како би се уз њу пети могли.

Л А С Т А В И Ц А

Млађа два брата реку најстаријему да он свога коња закоље, али он не шћедне, па ни средњи не шћедне; онда најмлађи закоље свога, од коже његове окроји опуту, један крај од ње веже за стријелу, пак је пусти из лука у чардак. Кад дође да се пење уз опуту, опет најстарији и средњи не шћедну се пети, него се попне најмлађи.

Попевши се горе, стане ићи из једне собе у другу, и тако наиђе на једну собу у којој види своју сестру ће сједи, а змај јој метнуо главу на крило па спава, а она га биште. Она, кад види брата својега, уплаши се и почне га тихо молити да бјежи док се није змај пробудио, али он не шћедне, већ узме буздован, па размахне њиме и удари змаја у главу, а змај иза сна маши се руком на оно мјесто ће га је он ударио, па рече ђевојци:

„Баш овђе ме нешто уједе.“

Кад он то рекне, а царев га син још једном удари у главу, а змај опет рече ђевојци:

„Опет ме нешто овђе уједе.“

Кад он и трећи пут замахне да га удари, онда му сестра руком покаже да га удари у живот, и он га удари онамо, и како га удари, змај остане на мјесту мртав, а царева га кћи стури с крила, па притрчи брату своме, те се с њиме пољуби, па онда, узевши га за руку, стане га водити кроз све собе.

Најприје га уведе у једну собу у којој је био један вран коњ за јаслима, привезан с цијелијем такумом од чистога сребра. Потом га одведе у другу собу, у којој је за јаслима стајао бијел коњ с такумом од сухога злата. Најпослије га одведе и у трећу собу, ће је за јаслима био кулатаст коњ и на њему такум драгијем камењем искићен. Кад прође те собе, онда га сестра одведе у једну собу у којој је ђевојка једна сједила за златнијем ђерђефом и златном жицом везла.

НАРОДНЕ БАЈКЕ И ПРИЧЕ

Из те собе одведе га у другу, у којој је друга ђевојка златне жице испредала. А најпослије га уведе у једну собу у којој је трећа ђевојка бисер низала, и пред њом на златној тепсији од злата квочка с пилићима бисер кљуцала.

Све ово обишавши и виђевши, врати се натраг у ону собу ђе је змај мртав лежао, па га извуче напоље и баци на земљу, а браћа, кад га виде, умало их грозница не ухвати. Потом најмлађи брат спусти најприје сестру своју браћи, па онда све три ђевојке сваку с њезинијем радом, једну за другом; спуштајући ђевојке браћи, сваку је намјењивао чија ће која бити, а кад спусти трећу, и то ону с квочком и пилићима, он њу за себе намијени. Браћа његова, завидећи му што је он био јунак те је сестру нашао и избавио, пресијеку опуту да он не би могао сићи, па онда нађу у пољу једно чобанче код оваца и преобуку га и мјесто брата свога оцу поведу, а сестри својој и ђевојкама оштро запријете да никоме не казују шта су они учинили.

Послије некога времена дозна најмлађи брат на чардаку да се браћа његова и оно чобанче онијем ђевојкама жене. Онај исти дан у који се најстарији брат вјенчавао, он узјаше на вранца, па, баш кад су сватови из цркве излазили, долети међу њих, те свога брата, младожењу, удари мало буздованом у леђа, да се одмах с коња преметнуо, па онда одлети опет натраг у чардак. Кад дозна да му се средњи брат жени, а он, у оно исто вријеме кад су сватови из цркве ишли, долети на ђогату, те и средњега брата онако удари, да се одмах с коња преметнуо, па између сватова опет одлети. Напошљетку, дознавши да се чобанче његовом ђевојком жени, узјаше на кулаша, и одлети у сватове баш кад су из цркве излазили, те младожењу буздованом удари у главу, да је на мјесто мртав пао, а сватови онда ђипе да га ухвате,

ЛАСТАВИЦА

али он не шћедне ни бјежати, него остане међу њима, па се покаже да је он најмлађи царев син а не оно чобанче, и да су га браћа из зависти оставила на ономе чардаку у коме је он сестру нашао и змаја убио, а то све засвједочи и сестра и оне ђевојке. Кад цар то чује, он се наљути на своја два старија сина и оћера их одмах од себе, а њега ожени ђевојком коју је себи изабрао, и остави га наком себе да царује.

БАШ-ЧЕЛИК

ијаше један цар, и имађаше три сина и три ћерке. Кад га већ старост обузме, дође вријеме да умре. На смрти дозове синове и шћери своје, па синовима препоручи да своје сестре даду за онога који први дође и запреси их. „Подајте“, рече, „тако не били проклети.“ Потом цар умре.

Послије његове смрти стане земан по земану, док на једну ноћ стане неко на вратима лупати: задрма се цијели двор, нека хука, вриска, пјевање, сијевање, рекао би сама ватра око двора сипа. У двору се поплашише и стану од страха дрктати. Наједанпут неко проговори:

„Отворите, царевићи, врата!“

На то вели најстарији син царев:

„Не отварајте!“

Средњи рече:

„Не отварајте нипошто!“

Али најмлађи рече:

„Ја ћу отворити врата“, па скочи и врата отвори.

Л А С Т А В И Ц А

Како врата отвори, нешто уђе у двор од чега нијесу могли виђети друго ништа осим ватре да сипа, па проговара:

„Ја сам дошао да вам просим сестру најстарију, и то сад, овај час да је водим, јер ја не чекам, нити ћу више доћи да је просим, па ми сад одговор дајте, или је дате или не дате, хоћу да знам.“

Вели најстарији брат:

„Ја је не дам. Како ћу је дати кад не знам шта си и откуда си? Ноћас дошао, хоћеш одмах да је водиш, па не знам ни ће бих ишао сестри у походе.“

Средњи вели:

„Ја не дам сестре ноћас да се води.“

Али најмлађи вели:

„Ја је дам, ако је ви не дате; зар не знате што је наш отац казао?“ па сестру ухвати за руку и дајући је рече: „Нека ти је сретна и честита!“

Кад им сестра преко прага пређе, сви у двору падну по земљи од страха. Сева, грми, тутњи, пуца, сав се двор стане љуљати, но то прође, и сјутра осване дан. Како сване, они одмах стану гледати да л' има какога год трага куд је она сила ишла од двора царског, али се ништа знати не море; нигдје никакога ни трага ни гласа.

Друге ноћи у исто вријеме стане опет онака сила, хука и писка око двора царског, и неко почне на вратима говорити:

„Отвор', царевићи, врата!“

Они се препану и отворе врата и неке силе страховите почну говорити:

„Дајте ђевојку, средњу сестру, ми смо дошли да је просимо.“

Вели најстарији брат:

НАРОДНЕ БАЈКЕ И ПРИЧЕ

„Ја је не дам.“

Средњи вели:

„Ја не дам сестре наше.“

Али најмлађи вели:

„Ја је дам; зар не знате више што је отац наш рекао?“ па узме сестру за руку и дајући је рече: „На, нека вам је сретна и честита!“

И она сила с ђевојком отиде. Сјутрадан, како сване, отиду браћа око двора и даље, па траже трага да л' се што-гођ знати може куд је она сила отишла, али ништа на овом свијету није се могло дознати, као да није ни долазила.

Треће ноћи у оно исто доба опет се затресе из темеља двор од велике силе и тутњаве, и неки глас повиче:

„Отвори врата!“

Цареви синови скоче и отворе врата, уђе нека сила па повиче:

„Дођосмо да просимо вашу најмлађу сестру.“

Старији и средњи брат повичу:

„Не дамо је ове треће поноћи, заиста морамо бар за ову најмлађу сестру знати куд је дајемо и за кога је дајемо, да је можемо походити као сестру своју.“

На то рече брат најмлађи:

„Ја је дајем, ако је ви не дате; зар сте заборавили шта је отац на смрти нама препоручио, то није давно било?“ Па ђевојку за руку, говорећи: „На, води је, па нека ти је сретна и весела!“

А она сила оног часа отиде с великом хуком. Кад сјутрадан сване, браћа се врло забрину што се учини с њиховијем сестрама.

Пошто прође доста времена, стану се браћа једанпут међу собом разговарати:

Л А С Т А В И Ц А

„Мили боже, да чуда великога! Шта се учини с нашијем сестрама, кад не знадосмо ни трага ни гласа куд одоше и за кога се удадоше!“

Најпослије један другоме рече:

„Да идемо сестре наше потражити.“

И одмах стану се опремати сва три брата, узму новаца за пута, па пођу тражити сестре своје. Тако путујући заиђу у једну планину и цијели дан путоваше. Кад се мрак ухвати, они се договоре да им треба воду имати ће буду законачили, па то и учине; дођу једном језеру, па ту конак учине и седну вечерати. Кад почну лијегати да спавају, онда рече најстарији брат:

„Ви спавајте, а ја ћу стражу чувати.“

Тако они два млађи брата заспе, а најстарији остане стражу чувати. Кад буде неко доба ноћи, заљуља се језеро; он се јако препане кад види да нешто од средине иде управо њему: то је била аждаха страховита са двије уши, па јуриш на њега учини, но он потегне нож и удари је и главу јој одсијече, па уши оба двије одсијече и к себи их у цеп остави, трупину и главу баци у воду натраг. Утом сване; али браћа јоште спавају, ништа нијесу знали шта је најстарији брат учинио. Он их пробуди, а не каже им ништа.

Отале се подигну и стану путовати даље. Кад се мрак почне приближавати, стану они једнако говорити да треба ђегођ близу воде заноћити, и сами се уплаше, јер су заишли у неке опакe планине. Дођу једноме малом језеру, ту реку ноћити; наложе ватру и што су имали вечерају, потом пођу да легну спавати. Тада вели онај средњи брат:

„Ви спавајте, ја ћу ноћас чувати стражу.“

Они два заспе, а он остане да чува стражу. Уједанпут брчак удари из језера, кад имаш шта и виђети! Аждаха са

НАРОДНЕ БАЈКЕ И ПРИЧЕ

двije главе, па јуриш да их сва три прождере; али он скочи и повади нож, дочека аждаху и одсијече јој главе обадвije; потом одсијече уши и себи их у џеп остави, а остало баци у језеро. Но браћа за то ништа не знају, јер оба спаваше до бијеле зоре. Кад се сване, онда средњи брат повиче:

„Устајте, браћо, свануло се!“

А они одмах скоче, опреме се и пођу даље путовати, ама нијесу знали ни где су ни у којој земљи. Велик страх их попадне да у оној пустињи од глади не поскапају, па се стану богу молити да би се пуста села, вароши или ма кога виђети могло, јер већ трећи дан врљаше по истој пустињи и нигдје краја ни конца виђети не могоше. Најпослије дођу порано опет код једног великог језера, и договоре се да даље не путују, него ту код језера да преноће. „Јер“, веле, „може бити, ако даље одемо, да воде не нађемо где би могли заноћити“, па тако ту и остану. Наложу ватру велику, вечерају и спреме се да легну спавати. Онда најмлађи брат рече:

„Спавајте вас двојица, ноћас ћу ја стражу чувати“, те тако она двојица легну и заспе, а најмлађи најбоље гледаше око себе и често на језеро очи обраћаше.

Прође неко доба ноћи, док се све језеро стаде љуљати, пљусак од језера удари по ватри и загаси је половину, он потегне сабљу па стане до саме ватре, ал' ето се помоли аждаха са три главе, па на браћу јуриши да их сва три прождере. Но најмлађи брат буде јуначка срца, не буди браћу своју него сrete аждаху па је удари трипут и све три јој главе одсијече, потом одмах уши одсијече и остави их себи у џеп, а трупину баци у језеро. Док је он то чинио, ватра се од оног великог пљуска угасила сасвијем. Онда он, не имајући чим ватру зажећи а браћу не хотећи будити,

Л А С Т А В И Ц А

пође мало у пустињу не би л' штогођ виђети могао, али ниђе ништа. Најпослије попне се на једно дрво високо, па кад изађе уврх дрвета, погледа на све стране не би л' штогођ виђети могао. Гледајући тако дуго, опази ватру да се сјаји, па му се учини то близу, скине се са дрвета, па пође да ватру донесе и код браће наложи. Тако је дуго ишао, све му се чинило близу, кад наједанпут дође у једну пећину, у пећини гори велика ватра и ту има девет дивова, па натакли два човека те их пеку уз ватру, једног са једне а другог са друге стране ватре, а на ватри стоји једна оранија велика пуна исјеченијех људи. Кад то царев син виђе, јако се препане, би се вратио, ама се не може, нема се куд камо. Онда повиче:

„Добар вечер, моја дружино, ја вас тражим одавно.“

Они га добро дочекају и реку му:

„Бог ти помогао, кад си нам друг!“

Он одговори:

„Ваш довијека остајем и за вас ћу мој живот дати.“

„Хе“, веле, „кад ти мислиш наш друг да будеш, хоћеш ли ти људе јести, и с нама у чету ићи?“

Одговори царевић:

„Хоћу, што гођ ви радите, то ћу и ја радити.“

„Е вала, добро кад је тако, сједи!“

Па сви посједају око ватре, скину ону оранију, поваде онда месо па почну јести. С њима и царевић једе, ама им очи завараје па баца месо преко себе, тако и печење поједу све; па онда рекоше:

„Хајде да идемо у лов, јер сјутра треба јести.“

Отале пођу сви девет и царевић десети.

„Хајде“, веле му, „овђе има један град и у њему цар сједи, отале се ми хранимо већ има томе више година.“

НАРОДНЕ БАЈКЕ И ПРИЧЕ

Кад се близу града примакну, онда изваде двије јеле с гранама из земље па их понесу са собом, а кад дођу до града, једну јелу прислоне уз бедем и повичу царевиху:

„Хајде“, веле, „ти пењи се горе на бедем да ти ову другу јелу додамо, па је узми за врх и пребаци је у град, а врх јој код себе, да се скинемо низ њу доле у град.“

Он се попење, па онда рече њима:

„Ја не знам што ћу, нијесам овђе увјежбао ово мјесто, не умијем је претурити, но ходите који од вас да ми покажете како ћу је претурити.“

Један се од дивова испење, ухвати за врх од јеле и претури је у град, а врх јој задржи код себе. Кад се он тако намјести, онда царев син тргне сабљу па га дохвати по врату те му одсијече главу, а див пане у град унутра. Онда он рече:

„Е сад хајте по један редом да вас ја овамо спуштим.“

Они, не знајући што је са онијем горе на бедему било, пођу један по један, а царевих њих све по врату, док све девет посијече, па се скине низ јелу и полако сиђе у град. Онда пође по граду унакрст, али никог жива да чује, све пусто! Сам у себи помисли: „Баш су то све дивови искоријенили и понијели!“, па онда дуго по граду тумарајући, нађе једну кулу здраво високу, и види ће у једној соби свијећа гори. Он отвори врата па уз кулу те у собу. Кад тамо, ал' има шта и виђети: соба украшена златом и свилом и кадифом, у њој нема никог до једне ђевојке, а та ђевојка лежи на једном кревету па спава. Чим царевих уђе у собу, отму му се очи гледати ђевојку, како је врло лијепа. У исто вријеме смотри да иде једна велика змија низ дувар, тако се пружила да јој је глава више главе ђевојчине била близу, па се издигне и уједанпут ђевојку у чело међу очи да уједе. Онда он притрчи, па повади мали нож, и приборе змију у чело уз дувар,

ЛАСТАВИЦА

па онда овако проговори: „Да бог да да се овај мој ножић не да ником извадити без моје руке!”, па онда похита да се натраг врати. Пређе преко бедеме, уз јелу се испење и низ јелу сиђе на земљу. Кад дође у пећину ђе су дивови били, узме ватре па потрчи и дође браћи ђе их још застане да спавају. Он ватру наложи, а сунце огране и сване се; онда он браћу избуди те устану и тако пођу даље.

Истог дана наиђу на пут који води томе граду. У том је граду живљео један силан цар који је свакога јутра ишетао у град и тужно сузе прољевао што му народ у граду од дивова страда и поједен би, па се све бојао да му и ћерка једном не буде поједена; зато порани истога јутра па стане гледати по граду, а град опустјео, већ је мало и народа још остало, јер су све дивови појели, па оде тамо-амо по граду, кад наједанпут види неке јеле онако читаве из земље извађене па уз бедем прислоњене, а кад дође ближе, има чудо и виђети: девет дивова баш онијех крвника градскијех, а њима свијема главе посјечене. Кад цар то види, јако се обрадује, а свијет се скупи и бога стане молити за здравље онога који их је посјекао. У исто вријеме дођоше и слуге из двора царскога и јаве цару како је шћела змија да његову ћерку уједе. Како то цар чује, одмах отиде у двор па управо у ону собу својој шћери, кад тамо, види змију прибодену уз дувар, па шћаше сам нож да извади из дувара, ама није могао.

Онда цар учини заповијест на све стране по његовом царству и огласи ко је дивове побио и змију прибо, нека дође да га цар обдари великијем даром и да му шћерку за жену даде. То се огласи по цијеломе царству његовом и цар заповједи да се главне механе по великим друмовима поставе, па свакога путника да питају није ли дознао ко је дивове погубио, па кад који чује за тог чоека да цару јави, а тај чоек

НАРОДНЕ БАЈКЕ И ПРИЧЕ

нека брже на муштулук оде цару, да га цар обдари. То се тако по царевој заповијести и учини, механе поставе на главне друмове и сваког путника питали би и за то казивали му.

Послије неког времена ови тројица царски синови, тражећи сестре своје, дођу у једну од тих механа да заноће, те учине ту конак, а послије вечере дође механџија и у разговору с њима стане се фалити шта је он јунаштва починио, па онда запита њих:

„А јесте ли и ви штогођ учинили досад?“

Онда отпочне најстарији брат говорити:

„Кад сам пошао с мојом браћом по овом путу, прву ноћ кад смо дошли коначити код једног језера у некој великој пустињи, кад браћа моја оба спаваху а ја чувах стражу, наједанпут аждаха пође из језера да нас прождере, а ја онда повадим нож и одсијечем јој главу: ако се не вјерујете, ево јој увета од главе!“, па извади уши и на сто их баци.

Кад то чу онај средњи брат, и он рече:

„Ја сам, кад сам чувао стражу на другом конаку, посјекао аждаху од двије главе: ако се не вјерујете, ево увета од обје главе!“, па извади уши и њима их покаже.

Онај најмлађи ћути. Поче га механџија питати:

„Богме, момче, твоја су браћа јунаци, а да чујемо јеси ли и ти штогођ учинио од јунаштва?“

Онда најмлађи брат отпочне да казива:

„И ја сам нешто мало учинио. Кад смо заноћили ону ноћ код језера у пустињи, ви сте, браћо, спавали, а ја сам чувао стражу. Кад би неко доба ноћи, заљуља се све језеро и изађе троглава аждаха и шћаше нас да прождере; онда ја повадим сабљу и главе јој све три одсијечем ако не вјерујете, ево шест увета од аждахе.“

Томе се и сама браћа зачуде, а он настави казивати:

ЛАСТАВИЦА

„У томе се ватра угаси, а ја пођем да ватре потражим. Тумарајући по планини, нађем у једној пећини девет дивова“, и тако им све по реду каже што је учинио, и сви се томе чуду зачудише.

Кад то механција чује, брже потрчи и цару све јави, а цар му даде много новаца, па брже пошаље своје људе да сва три царева сина њему доведу. Кад они изиђу пред цара, цар запита најмлађег царевића:

„Јеси ли ти све то чудо у овоме граду починио, дивове исјекао и шћер моју од смрти сачувао?“

„Јесам, честити царе“, одговори најмлађи царевић.

Онда му цар даде своју шћер за жену, и допусти му да је он први до њега у своме царству, а оној двојици старије браће рече цар: „Ако хоћете, и вас хоћу оженити, па вам добре дворе саградити“, но они њему кажу да су ожењени обојица, и цијелу му истину открију, како су пошли да сестре своје траже. Кад цар све то чује, заустави само оног најмлађег код себе као зета, а оној двојици даде двије мазге новаца, и тако оба старија брата врате се своме двору и у своје царство.

Онај најмлађи једнако мишљаше за својим сестрама, и шћаше да иде да их тражи, али му је опет било и жао оставити своју жену, а и цар му то не даше учинити, и тако он за сестрама својима једнако вењаше. Једном цар пође у лов, а њему каже:

„Остани ти ту код двора и сво ти девет кључева, чувај их код себе; можеш“, вели, „да отвориш три-четири одаје, тамо ћеш виђети да имаде и сребра и злата, оружја и многијех другијех драгоцјености, напосљетку можеш отворити све осам одаја, ама девету да се нијеси усудио нипошто отворити, јер“, вели, „ако то учиниш, зло ћеш проћи.“

НАРОДНЕ БАЈКЕ И ПРИЧЕ

Онда цар оде, а зета остави код куће. Овај, чим цар отиде, отвори једну, па другу собу, и тако редом све осам соба, и види у њима свакојакијех драгоцјености; напосљетку, кад дође и на врата од девете собе, рече у себи: „Ја сам много чуда претурио, а сад да не смем отворити ову собу!“, па и ту собу отвори. Кад уђе унутра, има шта и виђети! У соби један чок до кољена у гвожђе заковат и руке до лаката заковате обје; на четири стране имаду четири дирека, а тако од свакога дирека има по један синцир од гвожђа, и тако су крајеве своје саставили па онамо чоеску око врата обавили, и тако је тврдо оковат био да се није могао никако мицати. Пред њим је била једна чесма, на златном чунку извирала, и тако саљева се пред њим у једно корито златно. Близу њега стоји једна маштрава украшена драгијем камењем. Чок би хтио да воде пије, ама не може да дохвати. Кад царевих све то види, он се већма зачуди, па се тргне мало натраг, а овај чок проговори:

„Ходи унутра код мене, заклињем те богом живијем.“

Овај уђе унутра код њега, онда му онај чок рече:

„Дај учини један севап, те ми дај једну маштраву воде да попијем, и знај зацијело да ћеш од мене за то добити на дар јошт један живот.“

Царевих се промисли: „Шта има боље него да добијем два живота?“, па узме маштраву, и да му пуну воде, те овај попије. Онда га царев син упита:

„Како се ти зовеш, бога ти, по имену?“

Овај одговори:

„Ја се зовем Баш-Челик.“

Царевих пође ка вратима, а овај га стане молити:

„Дај ми и другу маштраву воде, па ћу ти поклонити и други живот.“

ЛАСТАВИЦА

Царевић помисли: „Сад два живота да ми поклони, а трећи имам, то је чудо велико!“, па узме маштраву те му даде, а овај попије. Царевић пође па почне да врата затвори, а Баш-Челик рече:

„О јуначе, поврати се код мене, кад си већ два добра учинио, учини и треће, даћу ти и трећи живот. Узми ову маштраву, наточи је па ми успи на главу, а ја ћу ти за то што ми воду успеш на главу дати и трећи живот те живи.“

Кад царевић то чује, поврати се натраг, узме маштраву па наточи воде и успе му на главу. Како му вода поспе главу, у онај мах прснуше алке око врата, и све гвожђе које је Баш-Челика држало. А Баш-Челик скочи као муња, па рашири крила, полети, и у исто вријеме узме под крило цареву ћерку, жену његова избавитеља, и тако наједанпут ишчезне из очију. Сад да видиш чуда: препане се царев син од цара! Утом кад цар дође из лова, каже му зет његов све по реду, цар се већма у бригу даде, па му рече:

„Зашто тако учини? Јесам ли ти казао да не отвориш девету собу?“

Царевић му одговори:

„Немој се срдити на мене, ја ћу да идем да Баш-Челика тражим и да повратим моју жену.“

Они цар га стане од тога одвраћати:

„Немој“, вели, „да идеш нипошто! Ти не знаш ко је Баш-Челик, мене је много војске и новаца пропало док сам Баш-Челика ухватио, него остани код мене, ја ћу ти испросити другу ћевојку, и не бој се, ја те опет милујем као сина свога.“

Али царев син није хтио никако слушати, него узме новаца за пута, узјаше свога коња па пође у свијет тражити Баш-Челика. Путујући овако задуго, дође у једну варош.

НАРОДНЕ БАЈКЕ И ПРИЧЕ

Како уђе, гледа тамо-амо, док наједанпут повиче једна ђевојка с чардака:

„Е, царевиху, одјаш' коња па ходи у авлију.“

Кад царевих дође у авлију, и онде га сретe ђевојка, а он погледа и познаде своју сестру најстарију: руке шире, у лица се љубе, а сестра њему говори:

„Хајде, брате, са мном на чардак.“

Кад изиђу на чардак, онда царевих стане питати сестру своју ко је њен чоек за кога се она удала, а она му одговори:

„Ја сам се“, вели, „удала за цара змајског, и мој је чоек змај, него, брате, да те добро сакријем, јер мој чоек вели да би своје шуре исјекао кад би их само виђети могао; ја ћу њега најприје кушати; ако ти ништа неће учинити, ја ћу му казати за тебе.“

Па тако и учини: брата и коња му сакрије.

Кад вече дође, змају зготове вечеру па га чекају, кад ето ти змајског цара! Како долеће у двор, сав се двор засветли и заблиста. Како уђе, одмах зове своју жену:

„Жено“, вели, „овдје чоечја кост мирише; који имаде? Казуј одмах!“

Она му рече:

„Нема никога.“

А он вели:

„То не може бити.“

Онда му жена одговори:

„Бога ти, што те питам да ми право кажеш: би ли ти штогођ мојој браћи да сад који од њих овамо дође?“

А змајски цар одговори:

„Оног најстаријег и средњег бих заклао па их пекао, а најмлађем не бих ништа.“

Онда она вели:

Л А С Т А В И Ц А

„Дошао је мој најмлађи брат, а твој шурак.“

Кад цар чује, он повиче:

„Дајте га.“

Кад шурака сестра доведе пред цара, цар скочи, руке шире, у лица се љубе:

„Добро дошао, шураче!“

„Боље тебе нашао, зете!“

„Гдје си?“

„Ево ме.“

Па му прича од краја до конца. Онда му цар рече змајски:

„Та куд идеш бога ти! Прекојуче Баш-Челик прође и пронесе твоју жену, ја га дочекам са седам хиљада змајева, па му не могах ништа учинити; прођи се ђавола, молим те, да ти дам новаца колико хоћеш, па иди кући.“

Но царевих није хтио никако да га слуша, него сјутрадан наумио да пође, а кад цар види да га не може да заустави и с пута да га одврати, онда му извади једно перо па му га даде у руке, и овако му рече:

„Добро слушај шта ти кажем, и ево ти ово моје перце, па кад ти буде велика нужда и Баш-Челика нађеш, а ти запали ово перо моје, ја ћу онда у исто вријеме да долетим са свом мојом силом теби у помоћ.“

Царевих узме перо те пође. Путујући опет по свијету, дође у другу велику варош и, идући кроз варош, повиче опет једна ђевојка са чардака:

„Е ти, царевиху, одјаши коња па ходи у авлију.“

Царевих уђе с коњем у авлију, кад тамо, а сестра средња сретe га у авлији, руке шире па се у лица љубе; води брата на кулу. Пошто сестра одведе коња у арове, а брата на кулу, пита брата како је дошао, а он њојзи све по реду каже, па је пита:

НАРОДНЕ БАЈКЕ И ПРИЧЕ

„За кога си се“, вели, „удала?“

А она му одговори:

„Ја сам се удала за цара соколовског, и он ће довече доћи; него да те добро ђегођ сакријем, јер он браћи мојој прети.“

Тако и учини и брата сакрије. Кад дуго не прође, ал' ето ти цара соколовског! Како долеће, сва се кула заљуља од велике силе. Одмах му поставе вечеру, но он, како дође, проговори својој жени:

„Овђе има чочја кост.“

Жена говори:

„Нема, чочече!“ Па по другом разговору, она му вели: „Би ли ти мојој браћи штогођ, кад би који дошао?“

Цар вели:

„Ја бих најстаријег и средњег много мучио, а најмлађем не бих ништа.“

Онда му она за брата каже. Он брзо нареди да га доведу, а кад га цар види, скочи на ноге, руке шире па се у лица љубе.

„Добро дошао, шураче!“, вели соколовски цар.

„Боље тебе нашао, зете!“, одговори њему царевих, па одмах сједну вечерати.

Послије вечере пита цар шуру свога куд је пошао, а овај му одговори да тражи Баш-Челика, и све му редом прича. А цар га стане сјетовати:

„Немој“, вели, „даље да идеш, ја ћу ти за Баш-Челика казати: оног истог дана кад је твоју жену уграбио, ја сам га дочекао са пет хиљада соколова, па страшно смо се побили с њиме, крв паде до кољена, и ништа му учинити не могосмо, а ти да му један нешто учиниш! Зато те сјетујем ја да се вратиш кући, и ево ти блага, узми и понеси колико гођ хоћеш.“

Л А С Т А В И Ц А

Али царев син вели:

„Хвала ти на свему, али се вратити нећу никако, него хоћу Баш-Челика да тражим“, а сам у себи мисли: зашто не бих, кад имам још три живота!

Кад соколовски цар већ види да га никако одвратити не може, извади једно перце па му даде говорећи:

„На ти“, вели, „то моје перо, па кад ти буде велика невоља, а ти искреши ватру па га запали, а ја ћу ти онда доћи с мојом силом у помоћ.“

Онда царевећ узме перце, па пође тражити Баш-Челика.

Путујући тако задуго по свијету, дође у трећу варош. Како уђе у варош, ал' ето ти ђевојке па повиче са чардака:

„Одјаша коња па ходи у авлију.“

Царевећ сврати коња па управо у авлију, кад тамо, ал' ево ти његове сестре најмлађе, руке шире па се у лица љубе, води брата на кулу а коња у арове.

Брат је пита:

„За кога си се, сестро, ти удала, који је твој чоек?“

Она му одговори:

„Мој је чоек цар орлујски, за њега сам се удала.“

Кад цар дође увече кући, жена га дочека, а он ни речи, него вели:

„Ко је овдје у двор од људи дошао, казуј одмах!“

Она му одговори:

„Није нико“, па почну вечерати, Онда му жена вели: „Да ли би ти штогођ мојој браћи учинио, да откуд дођу?“

Цар јој рече:

„Ја бих најстаријег ти и средњег брата убио, а најмлађег не бих: њему бих и у помоћ свакад притекао кад бих могао.“

Онда она цару каже: